

PROGRAM OPIEKI NAD ZWIERZĘTAMI BEZDOMNYMI ORAZ ZAPOBIEGANIA BEZDOMNOŚCI ZWIERZĄT NA TERENIE GMINY I MIASTA PROSZOWICE

1. Diagnoza stanu obecnego

Gmina Proszowice jest gminą wiejsko-miejską, tworzy ją 29 sołectw zróżnicowanych pod względem powierzchni i liczby mieszkańców oraz z miasto Proszowice. Powierzchnia gminy łącznie z miastem wynosi 99,87 km². W 29 sołectwach (stan na 31.12.2010 r. zamieszkuje 10 166 osób, w mieście Proszowice 6 244 osoby.

Największe skupiska ludności występują w:

- Proszowicach – (37,89 % mieszkańców miasta i gminy),
- Klimontowie – (8,38 % mieszkańców miasta i gminy),
- Opatkowicach – (5,12 %),
- Ostrowie – (4,25 %),

Mieszkańcy tych miejscowości stanowią ponad połowę populacji Gminy i Miasta Proszowice.

Na terenie Gminy i Miasta Proszowice występują cztery typy zabudowy mieszkaniowej

- zagrodowa rozproszona, charakterystyczna dla terenów wiejskich, która jest zabudową dominującą (2 493 mieszkań)
- jednorodzinna lub wielorodzinna z ogródkami, rozciągająca się w części peryferyjnej Proszowic
- zabudowa zwarta, w centrum Proszowic oraz wzdłuż głównych szlaków komunikacyjnych, z nasyceniem lokali niemieszkalnych typu administracyjnego i handlowo-gastronomicznego (w tych dwóch rodzajach zabudowy jest około 1 100 mieszkań)
- zabudowa wielorodzinna, w której dominują bloki mieszkalne czterokondygnacyjne (1261 mieszkań)

Na obszarach wiejskich, zwierzęta domowe jak pies czy kot pełnią określoną rolę. Psy są stróżami gospodarstw, szczekaniem informują o przybyciu osób czy zwierząt, odstraszały drapieżniki (lisy, kuny), w coraz mniejszym stopniu ale pomagają w pilnowaniu stad krów, ptactwa domowego itp. Koty natomiast przypisane mają zadanie ograniczania populacji gryzoni (myszy, szczury). W coraz większym stopniu oprócz gospodarczych funkcji psy i koty w gospodarstwach wiejskich są przedmiotem uczuć właściciela i domowników. Dla mieszkańców miasta zwierzęta domowe są przede wszystkim przedmiotem uczuć, pełnią rolę towarzysza. Obowiązujący na terenie Gminy i miasta Proszowice Regulamin utrzymania czystości i porządku (przyjęty Uchwałą Nr XXXVI/210/06 Rady Miejskiej Proszowice z dnia 1 marca 2006 r) wprowadził obowiązek znakowania psów – obowiązek ten nie jest jednak respektowany, przez mieszkańców – pośrednio przyczyniła się do tego rezygnacja z ustalenia przez Radę opłaty od posiadania psa, brak kontroli i egzekwowania ze strony Straży Miejskiej i Policji a przede wszystkim brak akceptacji i zrozumienia dla potrzeby znakowania oraz niechęć do tych działań ze strony właścicieli psów. Problemem pozostaje również sposób znakowania psów – metalowy znaczek przyczepiany do obroży jest zbyt mało trwałym sposobem znakowania, łatwo może być zagubiony. Pewniejszym sposobem znakowania jest trwałe znakowanie np. przez wszczepienie tzw. czipa, wpisanie do bazy danych (ogólnopolskiej albo międzynarodowej np. „SAFE-ANIMAL”) znakowanych psów i właścicieli tych psów, wyposażenie lekarzy weterynarii, funkcjonariuszy straży miejskiej, policji, podmiotów świadczących usługi wylapywania psów itp. w czytniki - w takim przypadku odczytanie numeru czipa i sprawdzenie w bazie ewidencji właścicieli psów pozwoliłoby na jednoznaczne przypisanie psa do właściciela ograniczając zjawisko bezdomności zwierząt. Wprowadzenie systemu znakowania i ewidencji w jednej gminie, w sytuacji gdy sąsiednie gminy nie wprowadzą takiego obowiązku lub wybiorą inny system, który nie będzie współpracował z systemami gmin sąsiednich może zniwelować cele znakowania i skutkować „podrzucaniem” bezdomnych zwierząt na teren gminy, która psy znakuje, a te nieoznakowane traktowane jako bezdomne otacza opieką. Wprowadzenie obowiązkowego znakowania oraz wybór sposobu znakowania w tym systemie do znakowania powinno być przeprowadzone obligatoryjnie w całym kraju – przy mobilności właścicieli i psów tylko system ogólnokrajowy skutecznie pozwoliłby na prowadzenie ewidencji psów. Problematyczne jest również stosowanie się właścicieli psów do obowiązku sprawowania nadzoru nad czworonogami. Na terenach wiejskich zabudowania zagrodowe w dużej części nie posiadają ogrodzenia uniemożliwiającego psom wydostanie się poza posesję – prowadzi to do powstawania wielu zagrożeń zarówno dla psów (kolizje drogowe, możliwość pokąsania przez inne psy, możliwość zatrucia, zakażenia np. szczepionki przeciw wściekliźnie wykładane dla

lisów, chore osobniki itp). Psy przebywające bez nadzoru właściciela są zagrożeniem dla ludzi. Szczególnie w przypadku zagrożenia dzieci, a incydenty z przebywaniem pozbawionych nadzoru psów przy placówkach oświatowych czy handlowych na terenie wiejskim wcale nie należą do rzadkości. Zagrożeniem dla bezpieczeństwa osób są również psy, które wybiegają z posesji i próbują odgonić „intruza” korzystającego z drogi publicznej – dla osób pieszych i rowerzystów może mieć to bardzo poważne efekty – w przypadku pojazdów samochodowych może być przyczyną poważnego wypadku oraz urazu czy nawet śmierci psa.

Kolejnym problemowym zjawiskiem są watahy psów włóczące się w okresie rui samic – w okresie tym interwencji są często zgłaszane, a dotyczy to zarówno obszaru wiejskiego jak i obszaru miasta. Watahy te stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa osób oraz mienia (w okresie wiosennym np. zniszczenia agrowłókniny, folii na posadzonych uprawach oraz samych upraw).

Dylematem jest również egzekwowanie przepisów dotyczących m.in. trzymania zwierząt domowych na uwięzi nie dłużej niż 12 godzin na dobę – czy w tym przypadku brak ogrodzenia uniemożliwiający psu wyjście jest równoznaczny z zakazem utrzymywania psa na takiej posesji albo obowiązkiem wyposażenia posesji w pomieszczenie, gdzie pies mógłby przebywać.

Kolejnym trudnym wyborem jest zakaz rozmnażania psów i kotów w celach handlowych oraz zakaz ich sprzedaży oraz nabywania na targowiskach, targach i giełdach – czy w tym przypadku jest to równoznaczne z uniemożliwieniem rozrodu poza miejscami chowu i hodowli czyli sterylizacją albo kastracją albo usypianiem ślepych miotów.

Zakaz porzucania zwierzęcia w szczególności psa lub kota przez właściciela bądź inną osobę pod której opieką zwierzę pozostaje jest wprost zapisem ustawy o ochronie zwierząt – art. ust. 1 pkt. 11.

Przestrzeganie głównych zapisów ustawy o ochronie zwierząt – poszanowanie, ochrona i opieka dla zwierząt oraz tych wyszczególnionych – zakaz porzucania, zakaz puszczania psów bez ich kontroli i oznakowania, zakaz rozmnażania kotów i psów w celach handlowych, zakaz sprzedaży i nabywania poza miejscami ich chowu i hodowli są kluczowymi czynnikami zapobiegania bezdomności zwierząt. Egzekwowanie tych zakazów i obowiązków oraz szeroko prowadzona edukacja ukierunkowana na odpowiedzialne i humanitarne traktowanie zwierząt są konieczne. Edukacja, że utrzymywanie zwierząt to nie jest chwilowy kaprys właściciela, że nie ma obowiązku posiadania psa, ale jeżeli ktoś psa chce mieć musi mieć świadomość wynikających stąd obowiązków. Głównym problemem nie są psy bezdomne, ale psy wałęsające się, bo ich właściciele wypuszczają je rano na spacer, a zabierają albo po „spacerku”, albo dopiero wieczorem, gdy psy się wybiegają, a właściciele wracają z pracy. Inni właściciele, którzy mają

posesje, myślą, że ich pupilowi wystarczy bieganie wokół domu, takiemu czworonogowi jednak się nudzi, dlatego ucieka. Część właścicieli uznaje, że ich pies i w dzień i w nocy może biegać po całej okolicy albo celowo wypuszcza psy same na „spacery” („bo przy domu może obsiusiać iglaka, albo załatwić się przy rabarbarze, lepiej niech to zrobi gdzieś dalej”). Psy nie pogryzą właścicieli, ale nie wiadomo czy nie zaatakują jakiegoś dziecka czy innego psa. Trudno przewidzieć czy nadbiegający pies chce kogoś ugryźć, czy jest przyjaźnie nastawiony, jak zareaguje na raptowny ruch czy oznaki strachu. Odpowiedzialne podejście w stosunku do utrzymywanych zwierząt domowych nie może być przyzwoleniem na przebywanie psów bez kontroli, i nawet w okresie rui slogan o „naturze” nie może być usprawiedliwieniem. Wprowadzenie obowiązkowego znakowania psów zwiększyłoby poczucie odpowiedzialności – w przypadku pogryzienia czy spowodowania szkód właściciel psa nie pozostawałby anonimowy.

Brak skutecznego znakowania i aktualnej ewidencji psów utrzymywanych przez mieszkańców Gminy Proszowice uniemożliwia określenie dokładnej skali problemu. Szacuje się, że na terenie Gminy jest 3 500 psów. Zjawisko bezdomności dotyczy ok. 1% populacji tj ok. 35 psów rocznie. Profilaktycznemu szczepieniu przeciw wściekliznie corocznie poddawane jest około 2 750 sztuk.

2. Cel Programu zapewnienia opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy i Miasta Proszowice

- 1) Zapewnienie bezdomnym zwierzętom z terenu Gminy i Miasta Proszowice miejsca w schronisku dla zwierząt.
- 2) Opieka nad wolno żyjącymi kotami w tym ich dokarmianie.
- 3) Odławianie bezdomnych zwierząt
- 4) Obowiązkowa sterylizacja albo kastracja zwierząt w schroniskach dla zwierząt
- 5) Poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt
- 6) Usypianie ślepych miotów
- 7) Wskazanie gospodarstwa rolnego w celu zapewnienia miejsca dla bezdomnych zwierząt gospodarskich
- 8) Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt.
- 9) Edukacja w zakresie odpowiedzialnego i humanitarnego traktowania zwierząt.
- 10) Znakowanie zwierząt – przygotowanie i wprowadzenie regulacji dotyczących znakowania psów, przeprowadzenie kampanii informującej i programu pilotażowego.

3. Prowadzący działania.

Realizację działań dotyczących przeciwdziałania bezdomności zwierząt prowadzą:

1. Burmistrz Gminy i Miasta Proszowice poprzez Wydział Gospodarki Komunalnej, Wydział Finansowo – Księgowy, Wydział Rolnictwa i Ochrony Środowiska Urzędu Gminy i Miasta Proszowice.
2. Organizacje społeczne, których statutowym celem działania jest przeciwdziałanie bezdomności zwierząt, placówki oświatowe działające na terenie gminy – działania edukacyjne odpowiedzialne i humanitarne traktowanie zwierząt.
3. Komenda Powiatowa Policji w Proszowicach, Straż Miejska w Proszowicach, Powiatowa Inspekcja Weterynaryjna w Proszowicach poprzez egzekwowanie przestrzegania zasad utrzymywania zwierząt domowych

4. Sposób realizacji celów Programu.

Cele Programu powinny zostać osiągnięte dzięki następującym działaniom:

1. Zapewnienie bezdomnym zwierzętom z terenu Gminy i Miasta Proszowice miejsca w schronisku dla zwierząt – poprzez zlecenie wyłapywania zwierząt przedsiębiorcy posiadającemu wymagane zezwolenia oraz umowę ze schroniskiem na przyjęcie wyłapanych zwierząt.
- 2 Opieka nad wolno żyjącymi kotami w tym ich dokarmianie.
- 3 Odławianie bezdomnych zwierząt zostanie powierzone podmiotowi posiadającemu wymagane zezwolenia na prowadzenie działalności wyłapywania zwierząt bezdomnych oraz umowę ze schroniskiem na przyjęcie wyłapanych zwierząt.
4. Obligatoryjna sterylizacja albo kastracja zwierząt przekazanych do schroniska – powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla bezdomnych zwierząt.
5. Poszukiwanie właścicieli dla bezdomnych zwierząt – zostanie powierzona podmiotowi prowadzącemu schronisko dla bezdomnych zwierząt.
6. Usypianie ślepych miotów zostanie powierzone podmiotowi prowadzącemu schronisko dla bezdomnych zwierząt albo uprawnionemu lekarzowi weterynarii.
7. W celu zapewnienia miejsca dla bezdomnych zwierząt gospodarskich – wskazane zostanie gospodarstwo rolne po zaopiniowaniu przez powiatowego lekarza weterynarii.
8. Zapewnienie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt bezdomnych – interwencyjne badanie zostanie powierzone lekarzowi weterynarii, zabranie zwierzęcia do schroniska zostanie powierzona podmiotowi posiadającemu zezwolenie na prowadzenie działalności wyłapywania zwierząt bezdomnych i umieszczone w schronisku.

9. Edukacja w zakresie humanitarnego traktowania zwierząt.

1) Współpraca z organizacjami pozarządowymi, których statutowym celem jest ochrona zwierząt oraz tworzenie korzystnych warunków do aktywizacji mieszkańców w ramach tego działania poprzez różnorodne materiały informacyjne ,

2) Organizowanie konkursów, akcji, prelekcji dla dzieci i młodzieży na temat humanitarnego traktowania zwierząt i zapobiegania ich bezdomności, we współpracy z zainteresowanymi organizacjami pozarządowymi i instytucjami ze szczególnym podkreśleniem obowiązków właścicieli

10. Znakowanie zwierząt – przygotowanie i wprowadzenie regulacji dotyczących znakowania psów, przeprowadzenie kampanii informującej i programu pilotażowego.

5. Finansowanie działań.

W budżecie Gminy i Miasta Proszowice na 2012 r. zapewnia się środki finansowe na realizację zadań związanych z przeciwdziałaniem bezdomności zwierząt w wysokości 55 000 zł.

Środki te zostaną wykorzystane na powierzenie wyłapywania zwierząt bezdomnych, umieszczenie zwierząt w schronisku, w tym sterylizacja albo kastracja, usypianie ślepych miotów, opiekę nad bezdomnymi kotami, powierzenie całodobowej opieki weterynaryjnej w przypadkach zdarzeń drogowych z udziałem zwierząt, zbieranie i utylizację zwłok zwierząt bezdomnych, edukację w zakresie odpowiedzialnego i humanitarnego traktowania zwierząt

Sposób wydatkowania środków – zgodnie z ustawą o finansach publicznych i ustawą prawo zamówień publicznych.

6. Postanowienia końcowe.

Burmistrz Gminy i Miasta Proszowice projekt Programu opieki nad bezdomnymi zwierzętami oraz zapobiegania bezdomności zwierząt opracowuje corocznie i przedkłada do 1 lutego do zaopiniowania właściwemu powiatowemu lekarzowi weterynarii, organizacjom społecznym, których statutowym celem działania jest ochrona zwierząt działających na obszarze gminy i dzierżawcom obwodów łowieckich działających na terenie gminy. Program ten corocznie do 31 marca zatwierdzany jest uchwałą Rady Miejskiej.

Obowiązek znakowania psów – określony jest w Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy i Miasta Proszowice (Uchwała Nr XXXVI/210/06 Rady Miejskiej Proszowice z dnia 1 marca 2006 r). Regulamin w tym zawarte w nim zapisy dotyczące znakowania psów wymagają aktualizacji i powinny być uchwalone w 2012 r.